

UŽ MĚ TO TAM NEBAVILO: ABSENTÉRSTVÍ U ŽÁKŮ STŘEDNÍCH ŠKOL

I GOT TIRED OF IT: ABSENTEEISM AMONG HIGH SCHOOL STUDENTS

Šlapalová Klára, Hlad'o Petr

Klíčová slova: školní absentérství, záškoláctví

Key words: absenteeism, truancy

Absentérství (absenteeism) označuje nepřítomnost žáka na základní či střední škole. Jeho zvláštním případem je záškoláctví (truancy), při němž žák neplní školní docházku úmyslně a zameškané hodiny nemá omluvené (Birioukov, 2016). Přestože vysoká absence žáků na středních školách představuje jeden z hlavních problémů českého středního školství a nejčastější rizikové chování žáků, česká odborná literatura tuto oblast opomíjí. Absentérství negativně ovlivňuje úspěch žáka a jeho budoucnost a lze jej považovat za první indikátor skutečnosti, že si žák nezvolil vhodnou vzdělávací dráhu (Öder, 2017). Je-li žák se svou volbou natolik nespokojen, že se rozhodne pro změnu školy či oboru, toto rozhodnutí bývá často vyústěním procesu odpoutávání se od školy (fall out). Jedná se o proces, který je zpravidla doprovázen nízkou identifikací se školou a třídou či školní neúspěšností spolu s rebelií a negativním postojem ke škole (Finn, 1989).

Cílem studie je zjistit, jak žáci středních odborných škol vnímají své absentérství. V centru zájmu se tedy nachází problematika absentérství, na niž je nahlíženo optikou samotných aktérů, kteří reflektují své vlastní zkušenosti se zameškáváním školní docházky.

Studie je součástí zastřešujícího výzkumu zaměřeného na školní mobilitu žáků. Sběr kvalitativních dat proběhl v říjnu 2017 na čtyřech odborných školách v Jihomoravském kraji. Za jeho účelem byly realizovány čtyři ohniskové skupiny o počtu 5–7 žáků a osm hloubkových polostrukturovaných rozhovorů. Z celkového počtu respondentů, který činil 31 žáků, byli vybráni jedinci potvrzující svoji zkušenost s absentérstvím. Toto kritérium splňovalo 12 žáků, kteří tvoří výzkumný vzorek předložené studie. Při analýze byla všechna nasbíraná data podrobena technice otevřeného kódování a dále kategorizována.

Vyšlo najevo, že ačkoliv žáci považují absentérství za přirozenou reakci na svůj negativní postoj k výuce, toto jednání představuje rizikový faktor školní neúspěšnosti a může vést k odchodu žáka ze školy. Jako problematická se zde

jeví především kultura školy a její pravidla, jelikož i přesto, že si je škola vědoma vysokého počtu zameškaných hodin žáka, chybí z její strany důslednost při kontrole dodržování pravidel docházky a dostatečná primární či sekundární prevence v této oblasti. Z toho důvodu se důsledky absentérství projevují až s delším časovým odstupem, což je pro žáka kritické.

Abstract: The aim of this study is to describe students' reflection of absenteeism which is a serious issue among high school students in the Czech Republic. The qualitative data was obtained from 4 focus groups and 5 semi-structured in-depth interviews with 12 vocational high school students who were absentees. The analysis of the data collected in October 2017 shows that absenteeism, which is a part of gradual disengagement from school context, may lead to school failure and withdrawal from school. The school and its questionable rules for dealing with absences seem to be the key issue. Despite being aware of student's high absenteeism, the school doesn't take any necessary measures, nor does it try to find a solution to prevent higher absenteeism. Due to the lack of intervention, critical consequences of absenteeism are discovered at a very late stage with serious effects on student's educational performance.

Literatura/References:

- Birioukov, A. (2016). *Beyond the excused/unexcused absence binary: Classifying absenteeism through a voluntary/involuntary absence framework*. *Educational Review*, 68(3), 340–357.
- Finn, J. (1989). *Withdrawing from school*. *Review of Educational Research*, 59(22), 117–142.
- Öder, E. (2017). *Student absenteeism in secondary education, absenteeism-related school practices and recommended policies*. *Education and Science*, 42(190), 361–378.